

QUAN ĐIỂM CỦA ĐẢNG VỀ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO CON NGƯỜI TOÀN DIỆN ĐÁP ỨNG YÊU CẦU HỘI NHẬP HIỆN NAY

NGUYỄN THỦY TIÊN*

Ngày nhận bài: 01/11/2016; ngày sửa chữa: 09/11/2016; ngày duyệt đăng: 21/11/2016.

Abstract: Training the high quality human resources to meet requirements of socio-economic development is the crucial task with aim to build a prosperous country in the context of integration. To realize this goal, education and training must be much interested in our country in order to develop human resources good at professional knowledge and physical fitness. Understanding the viewpoint of the Party on education and training is a key to carry out the fundamental and comprehensive education reform.

Keywords: Education and training, integration, the Party viewpoint.

1. Quan điểm của Đảng trong việc GD-ĐT con người phát triển toàn diện đáp ứng yêu cầu hội nhập của đất nước ta hiện nay

Trong tiến trình xây dựng phát triển đất nước hiện nay, Đảng ta nhận thức được vai trò của giáo dục trong việc đào tạo con người toàn diện và điều này được thể hiện rõ trong các văn kiện của Đảng. Nghị quyết Hội nghị lần thứ hai Ban Chấp hành Trung ương khóa VIII cho rằng: “Muốn tiến hành CNH, HĐH thắng lợi phải phát triển mạnh GD-ĐT, phát huy nguồn lực con người, yếu tố cơ bản của sự phát triển xã hội, tăng trưởng kinh tế nhanh và bền vững” [1; tr 19] và được nhấn mạnh trong Cương lĩnh xây dựng đất nước trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội (bổ sung, phát triển năm 2011): “GD-ĐT có sứ mệnh nâng cao dân trí, phát triển nguồn nhân lực, bồi dưỡng nhân tài, góp phần quan trọng phát triển đất nước, xây dựng nền văn hóa và con người Việt Nam” [1; tr 77]. Tại Đại hội lần thứ XII, Đảng ta đã đề ra một trong sáu nhiệm vụ trọng tâm cần thực hiện trong những năm tới, đó là: “Phát huy nhân tố con người trong mọi lĩnh vực của đời sống xã hội, tập trung xây dựng con người về đạo đức, nhân cách, lối sống, trí tuệ và năng lực làm việc, xây dựng môi trường văn hóa lành mạnh” [2; tr 434].

Nhận thức rõ vấn đề, Đảng ta cũng luôn khẳng định rằng GD-ĐT là “quốc sách hàng đầu”, được ưu tiên, đầu tư đi trước một bước trong tiến trình phát triển của đất nước bên cạnh kinh tế, văn hóa, xã hội.

Điều này khẳng định GD-ĐT ở vị trí “đắc địa” trong tất cả các yếu tố ảnh hưởng đến sự phát triển của mỗi quốc gia và nhân tố con người là một trong những nguồn nhân lực để thúc đẩy sự phát triển đó. Có thể hiểu con người không chỉ là lực lượng làm chủ tự nhiên, không chỉ là chủ thể của hoạt động sản xuất vật chất mà còn là yếu tố hàng đầu, yếu tố đóng vai trò quyết định trong lực lượng sản xuất của xã hội. Khi nguồn lực con người được coi là yếu tố quyết định sự phát triển của mỗi quốc gia thì phát triển GD-ĐT là phương tiện chủ yếu để quyết định chất lượng con người. GD-ĐT là con đường ngắn nhất để phát triển toàn diện năng lực và phẩm chất con người nhằm đáp ứng yêu cầu CNH, HĐH trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế.

Trong điều kiện mới, chúng ta đang nói nhiều đến một nền kinh tế tri thức, một nền kinh tế mà ở đó đòi hỏi con người phải sử dụng một lượng tri thức nhất định để góp phần tăng trưởng nền kinh tế, phải trang bị cho mình những kiến thức cơ bản nhất, nhưng phải có tính toàn diện mới có thể đáp ứng với yêu cầu hội nhập quốc tế.

2. Vai trò của GD-ĐT trong việc phát triển con người toàn diện

GD-ĐT con người phát triển toàn diện là một quan điểm không mới và nó đã được thể hiện trong nội

* Trưởng Cao đẳng Sư phạm Thừa Thiên - Huế

dung tư tưởng của Hồ Chí Minh về giáo dục. Tuy nhiên, ở mỗi hoàn cảnh, thời điểm, giai đoạn khác nhau của đất nước, vai trò của GD-ĐT cũng sẽ khác nhau. Nhận thức vấn đề này giúp cho những nhà nghiên cứu có thể đưa ra những ý tưởng sáng tạo giúp Đảng ta có cơ sở để hình thành những quan điểm và chủ trương đúng đắn có lợi cho tiến trình phát triển của đất nước ta trong giai đoạn hiện nay. Vậy giáo dục có vai trò gì đối với sự phát triển con người toàn diện? Khi đề cập đến vấn đề này, cố Thủ tướng Phạm Văn Đồng từng nói: “Giáo dục nói cho cùng là rèn luyện con người, vũ trang cho con người những hiểu biết và kĩ năng nhằm đảm đương những công việc ích nước, lợi nhà trong từng thời gian của lịch sử dân tộc” [3; tr 9].

Theo chúng tôi vai trò của GD-ĐT được thể hiện như sau:

- *Giáo dục đạo đức là quá trình đào tạo và cung cấp cho con người những kiến thức cơ bản để phát triển tâm lí, thể giới quan khoa học và nhân sinh quan đúng đắn, từ đó con người có thể điều chỉnh hành vi phù hợp với những chuẩn mực đạo đức của xã hội góp phần khắc phục những mặt hạn chế, yếu kém và phát huy hơn nữa những mặt mạnh trong việc rèn luyện đạo đức cá nhân hình thành một con người có niềm tin lí tưởng cách mạng hướng đến một cuộc sống mang tính nhân văn, nhân bản. Ngoài ra, GD-ĐT còn góp phần tích cực trong việc xây dựng phẩm chất tốt đẹp của con người như tính kỉ luật, ngay thẳng, trung thực, tốt bụng, siêng năng, cần cù, chí công vô tư, thủy chung, liêm khiết, trong sáng, lòng biết ơn, biết chia sẻ, có trách nhiệm đối với bản thân, gia đình và xã hội.*

- *GD-ĐT tri thức đáp ứng yêu cầu hội nhập*, đây là một việc làm quan trọng đối với quá trình GD-ĐT con người hiện đại mang tính toàn cầu. Bất cứ xã hội nào, giai đoạn lịch sử nào thì người tài luôn được đề cao và bồi dưỡng, điều này đã được cụ thể hóa trong Báo cáo Chính trị của Ban Chấp hành Trung ương Đảng Khóa XI tại Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII của Đảng: “Phát triển GD-ĐT nhằm nâng cao dân trí, đào tạo nhân lực, bồi dưỡng nhân tài. Chuyển mạnh quá trình giáo dục từ chủ yếu trang bị kiến thức sang phát triển toàn diện năng lực và phẩm chất người học; học đi đôi với hành, lí luận gắn với thực tiễn [2; tr 114]. Đây là một chủ trương đúng đắn của Đảng ta khi mà bước vào thế kỉ XXI, với một lượng tri thức dồi dào, phong phú, đa dạng liên tục thay đổi và phát triển thì đây là một thách thức đối với quá trình GD-ĐT của nước nhà.

Cần có một sự thay đổi toàn diện từ nhận thức cho đến thực tiễn. Vai trò của người thầy cần có sự thay đổi cho phù hợp với điều kiện thực tế, không dừng lại ở vai trò là người truyền thụ tri thức mà phải là người hướng dẫn, thậm chí là người bạn đồng hành với người học trong công cuộc chinh phục tri thức của nhân loại và như vậy người thầy cũng chính là người học. Người học phải là người chủ động sáng tạo trong quá trình kiếm tìm tri thức, không chỉ dừng lại ở việc tiếp thu những kiến thức từ người thầy; họ phải biết vận dụng những tri thức vào thực tiễn, học một phải biết mười điều này đòi hỏi một sự nỗ lực lớn từ người học, tự học, tự nghiên cứu là một trong những phương pháp mang lại hiệu quả cao trong thời đại bùng nổ thông tin như hiện nay. Tuy nhiên đó là một phương pháp mà không phải ai cũng có thể thực hiện được bởi nó đòi hỏi người học phải độc lập, phải có tư duy phản biện và sự khái quát trong cách nhìn nhận đánh giá, đòi hỏi một sự sáng tạo trong cách học, cách làm, một niềm say mê chinh phục chiếm lĩnh nguồn tri thức của nhân loại. Kinh nghiệm thành công của các quốc gia phát triển đã cho thấy, để thúc đẩy sự phát triển bền vững của một quốc gia thì điều kiện tiên quyết là phải chú trọng lĩnh vực GD-ĐT. Bác Hồ cũng đã từng dạy: “Một dân tộc dốt là một dân tộc yếu” [5; tr 7], để phát triển đất nước và hội nhập quốc tế đòi hỏi chúng ta phải trang bị một khối lượng tri thức cho con người để từ đó con người có thể khai thác sử dụng phù hợp với điều kiện của thực tế. Tri thức là một nguồn tài nguyên rất đặc biệt, càng khai thác thì nguồn tài nguyên ấy càng trở nên phong phú, dồi dào, đối với một quốc gia, một dân tộc và ở phạm vi nhỏ hơn là đối với một con người thì phát triển dựa trên tri thức là một sự phát triển lâu dài và bền vững. Con người không chỉ là lực lượng làm chủ tự nhiên, không chỉ là chủ thể của hoạt động sản xuất vật chất mà còn là yếu tố hàng đầu, yếu tố đóng vai trò quyết định trong lực lượng sản xuất của xã hội. Khi nguồn lực con người được coi là yếu tố quyết định sự phát triển của mỗi quốc gia thì phát triển GD-ĐT là phương tiện chủ yếu để quyết định chất lượng con người. Nhờ có quá trình GD-ĐT mà con người có thể chinh phục và cải tạo tự nhiên dễ dàng hơn, GD-ĐT cung cấp cho con người những tri thức, kinh nghiệm để con người rèn luyện những kĩ năng, kĩ xảo và nâng cao trình độ nhận thức khoa học đúng đắn để thực hiện có hiệu quả những yêu cầu mà xã hội đề ra nhất là trong giai đoạn hiện nay đất nước đang cần những con người có tư duy độc lập,

sáng tạo, dám nghĩ dám làm, không ngại vượt khó, không ngại học hỏi, những con người toàn tâm toàn ý với sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội và bảo vệ Tổ quốc và giáo dục là con đường ngắn nhất để đào tạo những con người phát triển toàn diện đáp ứng yêu cầu của xã hội hiện nay.

- Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh rất quan tâm đến vấn đề sức khỏe con người. Người coi đây là một nhân tố rất quan trọng có ý nghĩa quyết định đến thắng lợi của sự nghiệp cách mạng. Người chỉ rõ: "Giữ gìn dân chủ, xây dựng nước nhà, gây đời sống mới, việc gì cũng cần sức khỏe mới thành công, mỗi một người dân yếu ớt là cả nước yếu ớt, dân cường thì nước mạnh" [6; tr 212]. Trong thời kì mới, chúng ta cần phải không ngừng nâng cao việc GD-ĐT đối với con người trong việc chăm sóc và rèn luyện sức khỏe của bản thân, để góp phần xây dựng một con người vừa khỏe mạnh về thể xác lẫn tinh thần. Như vậy, chúng ta mới có thể đóng góp sức mình vào sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc chống lại mọi âm mưu thủ đoạn của các thế lực thù địch và xây dựng đất nước ngày càng văn minh giàu mạnh. Trong tiến trình đổi mới căn bản, toàn diện GD-ĐT, các cấp lãnh đạo các ngành liên quan cần có những chiến lược và nội dung cụ thể cho vấn đề giáo dục sức khỏe bao gồm cả giáo dục giới tính cho các cấp từ mầm non cho đến đại học, đồng thời có chế độ đãi ngộ và chính sách hợp lí cho giáo viên và học sinh, có như vậy mới kích thích và tạo động lực cho người dạy và người học trong việc thực hiện và triển khai những chủ trương và đường lối của Đảng có hiệu quả.

- GD-ĐT giữ vai trò định hướng giúp con người có một tư duy thẩm mĩ tốt đẹp đúng đắn. Theo tư tưởng của Hồ Chí Minh, giáo dục thẩm mĩ để "phân biệt cái gì là đẹp, cái gì là không đẹp" [7; tr 88], nghĩa là giáo dục cung cấp cho con người tri thức để con người phân biệt điều tốt, điều xấu, điều thiện, điều ác; hướng con người đến *chân, thiện, mĩ* trong cuộc sống, góp phần ngăn ngừa những suy nghĩ lệch lạc, những hành động sai trái, những việc làm thiếu đạo đức; xây dựng một con người văn minh hiện đại, ứng xử có văn hóa, tế nhị và có hiểu biết; biết sống vì mọi người, ngăn chặn thói ích kỉ cá nhân, biết đặt lợi ích tập thể lên trên lợi ích cá nhân. Ngày nay, khi những mặt trái xã hội đang ngày càng bộc lộ một cách rõ ràng và gia tăng cấp số cộng trên các mạng thông tin truyền thông như: tệ nạn xã hội, chạy chức chạy quyền, mua gian bán lận, bạo lực gia đình, học đường..., cho thấy chuẩn mực đạo đức của con người bị tha hóa và xuống cấp trầm trọng. Vì vậy, việc định

hướng thẩm mĩ sẽ giúp nâng cao nhận thức và trình độ hiểu biết để con người có thể tự đề kháng và chống lại những cái xấu, cái ác và không ngừng hoàn thiện bản thân ngày một tốt đẹp hơn.

GD-ĐT con người phát triển toàn diện là một quá trình lâu dài và phức tạp. Đòi hỏi phải có triết lí chỉ đường làm kim chỉ nam cho mọi hoạt động giáo dục đồng thời cần có sự quan tâm của bộ ngành các cấp nhằm đưa ra những chủ trương, chính sách và giải pháp hợp lí để phát triển con người toàn diện đáp ứng yêu cầu hội nhập quốc tế. Đối với mỗi cá nhân cũng phải không ngừng nâng cao nhận thức trong việc tự trau dồi tri thức, tu dưỡng đạo đức, rèn luyện sức khỏe, thẩm mĩ của bản thân tạo nên những con người toàn diện góp phần xây dựng đất nước ngày càng giàu mạnh, nhân dân có cuộc sống ấm no hạnh phúc, phúc lợi xã hội được bảo đảm, người nghèo được quan tâm, người giàu được tạo điều kiện để phát triển, mọi người luôn yêu thương và giúp đỡ lẫn nhau, đất nước ta có thêm niềm tin để thực hiện nhanh chóng thành công sự nghiệp CNH, HĐH đất nước và hội nhập quốc tế sâu rộng, sớm sánh vai với các cường quốc năm châu trên mọi lĩnh vực của đời sống xã hội. □

Tài liệu tham khảo

- [1] Đảng Cộng sản Việt Nam (1997). *Văn kiện Hội nghị lần thứ VIII*. NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- [2] Đảng Cộng sản Việt Nam (2016). *Văn kiện Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ XII*. NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- [3] Phạm Văn Đồng (1999). *Về vấn đề giáo dục - đào tạo*. NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- [4] Bộ GD-ĐT (2014). *Kế hoạch hành động của ngành giáo dục Triển khai Chương trình hành động của Chính phủ thực hiện Nghị quyết số 29-NQ/TW về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế* (ban hành kèm theo Quyết định số 2653/QĐ-BGDĐT ngày 25/7/2014 của Bộ trưởng Bộ GD-ĐT).
- [5] *Hồ Chí Minh toàn tập* (tập 4) (2011). NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- [6] *Hồ Chí Minh toàn tập* (tập 4) (2001). NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- [7] Đào Thanh Hải - Minh Tiến (2005) (Sưu tầm và biên soạn). *Tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục*. NXB Lao Động.